

Van Krimpen

Wim van Krimpen:

“Ik hou van concurrentie en het werkt”

Roos van Put Telkens weer weet Wim van Krimpen, directeur van het Gemeentemuseum Den Haag de aandacht op zich te vestigen. Is het niet omdat hij in een mum van tijd drie nieuwe musea in Den Haag van de grond heeft getild – Fotomuseum, het Gem en Museum Escher in het Paleis – dan is het wel omdat hij met eigenzinnige uitspraken menigeen in de kunstwereld tegen de schenen schopt. Niet dat hij zich overigens maar iets aantrekt van die kunstwereld. “Daar heb ik heel weinig mee.” Een gesprek met een bevlogen én zakelijke manager van, volgens zijn zeggen ‘het mooiste museum van Nederland’.

Voor wie niet exact weet wie Wim van Krimpen is, volgt hier allereerst een selecte opsomming uit zijn CV: hij was de eerste directeur van de Kunsthal, bedenker en organisator van de Kunstrai, directeur van het Fries Museum en het Princessehof. Daarnaast heeft hij diverse bestuurlijke functies bekleed; van de Mondriaan Stichting, van de Foundation European Art Manifestation, van Stichting Nederland Wereldtentoonstellingen en Stichting Noordkunst. Hij is, voordat hij directeur werd van het Gemeentemuseum Den Haag benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau voor zijn verdiensten in de Nederlandse cultuurwereld en onlangs heeft hij zijn derde buitenlandse onderscheiding ontvangen van de ambassadeur van Oostenrijk te Den Haag, de heer Erwin Kubesch.

Eigenlijk is deze introductie zinloos, want de meeste mensen in de kunstwereld én daarbuiten weten wie Wim van Krimpen is. Hij heeft inmiddels al de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, maar aan stoppen denkt hij nog lang niet. “Je moet niet vergeten dat in dit museum 125 man werken, waar ook nog eens 10 miljoen in omgaat. Je hebt hier een behoorlijke verantwoordelijkheid en enige ervaring is vereist. En je moet een soort ‘people’s manager’ zijn om het goed te doen. Je hebt met zo ontzettend veel verschillende karakters te maken. Het Gemeentemuseum is een goed lopend bedrijf, dat moet je wel in stand kunnen houden.” Waarmee hij feitelijk aangeeft dat een jongere generatie – die we nog niet op dergelijke posten zien – eigenlijk ongeschikt of te onervaren is.

Van Krimpen kan inmiddels, na zes jaar in het Gemeentemuseum, vaststellen dat zijn komst niet onopgemerkt is gebleven. Regelmatig wordt hij aangevallen in de pers, wordt hem populisme verweten of krijgt hij ervan langs omdat hij werken uit de collectie verkoopt. Maar ook met het succes van tentoonstellingen – op artistiek inhoudelijk gebied en wat betreft bezoekersaantallen – heeft hij zich op de kunstkaart gezet. Van Krimpen meldde bij zijn aantreden als directeur van het Gemeentemuseum Den Haag dat hij zou zich richten op de 3 p’s, te weten programmering, presentatie en publiciteit. Met dat laatste zit het eigenlijk altijd wel goed. Want recent kwam Wim van Krimpen weer eens in het nieuws.

Eerst vanwege kunstwerken in de Théo van Rysselberghe tentoonstelling – waar enkele tekeningen zouden zijn geëxposeerd die door kenners als dubieus werden ervaren. In diezelfde periode besteedden vrijwel alle kranten aandacht aan het Gemeentemuseum Den Haag omdat een bloem-

stilleven van de onbekende Russische schilder Ilya Ivanovitsj Mashkov niet als zodanig door de betreffende conservator zou zijn herkend. Het werk werd ter verkoop bij Sotheby’s Amsterdam aangeboden voor een richtprijs van 1000 euro, maar na enkele telefonische aanvragen uit Moskou overgebracht naar de Russian Sale in Londen, waar het 3,3 miljoen euro opbracht. Een welkom bedrag uiteraard, dat onmiddellijk werd ingezet voor de versterking van de collectie 20ste eeuw met gerichte aankopen van Klimt, Warhol, Lupertz, Immendorf, Stella, Merz, Knoebel en anderen.

De financiële huishouding van het Gemeentemuseum kan dan ook niet anders dan gezond genoemd worden, kerngezond zelfs. Wat in het verleden wel eens anders is geweest, iedereen is bekend met de tekorten die een vermaarde voorganger achterliet in Den Haag. Toen Van Krimpen zes jaar geleden Hans Locher opvolgde wist hij al meteen wat hij met het Gemeentemuseum Den Haag wilde. “In mijn ogen is dit hēt museum van de 20ste eeuw, met daarnaast een paar zwerfcollecties. Toen ik aantrad heb ik ook gezegd dat we er echt een museum van de 20ste eeuw van gingen maken. Ik ben een groot voorstander van geprofileerde musea, sommige van mijn collega’s hebben daar nogal moeite mee. Vaak willen zij niet eens direct over collecties praten. Nederlandse musea vliegen in mijn visie inhoudelijk alle kanten op, het zijn een soort veelkoppige monsters. Terwijl ik denk dat het zinvol is om tegen het ene museum te zeggen ‘geef jij al je expressionisten aan ons, krijg jij van ons al onze impressionisten’. Ik noem maar een voorbeeld. Die collecties zijn in Nederland altijd een heikel onderwerp. Ik vind het begrip Collectie Nederland echt onzin, zo’n collectie bestaat natuurlijk niet, die benaming wordt vooral gebruikt door de Mondriaan Stichting en door het ICN. Die collectie is in het leven geroepen om de zaak bestuurlijk onder controle te krijgen. Ik ben niet het type voor dergelijke politiek geforceerde samenwerking, ik zie daar het nut niet van in. Ik waardeer mijn collega-museumdirecteuren, maar we zijn natuurlijk gewoon concurrenten, ik hou van concurrentie en het werkt.”

NEDERLANDSE KUNSTWERELD

Over de Nederlandse kunstwereld is hij al even uitgesproken: “Er gebeurt ontzettend veel in musea hier. Ik kan me er behoorlijk kwaad over maken als ik in een kwaliteitskrant lees dat we voor de interessante tentoonstellingen naar het buitenland moeten. Wat een onzin. Ik had laatst

een gerenommeerde Zwitserse galeriehouder op bezoek, hij verbaasde zich over de hoeveelheid tentoonstellingen en over de kwaliteit. Wij maken hier bijvoorbeeld in het najaar een grote overzichtstentoonstelling met werk van Co Westerik en tegelijkertijd een internationale expositie over de invloed van Toorop op Klimt. Dat doen we geheel op eigen kracht. Waar vind je dat? Natuurlijk gebeurt er internationaal van alles, maar nationaal net zo goed. Schampers doet het goed in Haarlem, Ex is zeer actief in Boymans, het Stedelijk zit weer op de rails, Hendrik Driessen doet prachtige dingen in De Pont. Het is gewoon niet waar dat er in Nederland niet veel gebeurt. Tentoonstellingen zoals Charles Esche die maakt, zijn van een vorig tijdperk. Ik vind wat hij doet heel interessant, het mag en het moet, maar ik zou het niet zo doen, want wat mij betreft is het een verhaal uit een verleden, dat vergelijkbaar is met het runnen van een galerie. Het museum is een publiek domein en als daar geen publiek op afkomt, doe je het niet goed. Samen met het Fotomuseum en het GEM hebben we ongeveer 300.000 bezoekers. Dat is heel veel. Vooral als je bedenkt dat we helemaal niet zo gunstig gelegen zijn. Het Stedelijk in Amsterdam haalt met minder inspanning 400.000 bezoekers, want daar zijn toeristen. Wij moeten hier in het Gemeentemuseum ontzettend knokken voor 200.000.”

Ook op het terrein van aankoop gaat Van Krimpen het liefst zijn eigen gang. Toen hij werd benoemd tot directeur heeft hij meteen het aankoopbeleid gecentraliseerd. “Onder mijn voorganger had elke afdeling een potje geld, iedereen ging een beetje winkelen. De ene kocht een orgel, de ander een Delftsblauwe bloemenvaas. Ik heb er één aankoopbudget van gemaakt en verteld dat de enige die over aankopen beslist, de directeur is en als er interessante voorstellen zijn, ik die graag zou vernemen. Ik heb toen geen protesten gehoord.” Daarnaast voerde Van Krimpen op het personele terrein stevige veranderingen door. Alle hiërarchie schafte hij af, onderscheid tussen hoofdconservator en onderdanen, werd uit de wereld geholpen. “Ik wilde een platte organisatie, dus heb ik alle rangen afgeschafte. Natuurlijk zijn er wel hoofden van afdelingen, maar dat heeft vooral te maken met organisatie. Geheimen kennen we hier niet, want van het B.O. (het breed overleg), elke week met de hoofden, wordt onmiddellijk een verslag op intranet geplaatst, dat iedereen die hier werkt direct kan inzien. Het enige wat zich erbuiten afspeelt, zijn de aankopen, daarvoor ben ik als enige verantwoordelijk. Een interessante collectie

“Museumdirecteur zijn is een individueel beroep en als het dat niet is, krijg je een ‘niks-museum’”

ontstaat natuurlijk nooit door consensus. Een museum is heel persoonlijk, zo ook de aankopen. Het museum is een meneer, zei Edy de Wilde. Ik ben niet de enige in Nederland die zich zo opstelt, Van Tuyl koopt ook zo aan, Ex doet het zonder enige twijfel in zijn eentje. Ik laat me natuurlijk adviseren door mijn conservatoren, ik ben zelf goed op de hoogte, conservatoren kunnen me dingen voorstellen. Daar kijk ik dan serieus naar. Als museumdirecteur koop je op persoonlijke titel, echter, elke aankoop is geredeneerd vanuit het museum, vanuit de collecties. Wat niet wegneemt dat je ook wel eens uit de band springt met een aankoop, anders was er nooit Cobra in het Stedelijk geweest.”

VOORMALIG GALERIEHOUDER

Het is bekend dat Van Krimpen – voordat hij directeur werd van de Kunsthal – in zijn jongere jaren een vermaarde galerie in de hoofdstad had. Hij is dan ook goed op de hoogte van de ontwikkelingen op het terrein van actuele beeldende kunst. Nu hij in het Gemeentemuseum de scepter zwaait stelt hij zich pro-actief op wat betreft het aankopen van Nederlandse kunstenaars. “Alle mensen die er toe doen, heb ik aangekocht. Denk aan Hadassah Emmerich, Tjebbe Beekman, Aaron van Erp en anderen. Ik ga naar grote internationale beurzen, ik bezoek tentoonstellingen en probeer die bezoeken zo efficiënt mogelijk te plannen. Doordeweeks ben ik bijna altijd in het museum, ik geloof niet in directeuren die altijd maar de wereld over vliegen, ik hoef helemaal niet naar China, of New York. Vaak overbodig en tijdsverspillend. Tegenwoordig met internet kom je een heel eind voor de broodnodige informatie. Een goede directeur is op de plek waar het allemaal gebeurt en dat is in het museum.”

Op het gebied van programmering houdt Wim van Krimpen een stevige vinger in de pap. Hij houdt van een mix tussen diverse tentoonstellingen. “De tentoonstelling Street Art bedacht ik in de vakantie in Barcelona. Ik zag allemaal ‘designer toys’ in winkels staan. Gemaakt door street art kunstenaars. Een dergelijke tentoonstelling in het GEM heeft een signalerende functie. Dat is wat er gebeurt en dat wil ik laten zien. Er zijn maar liefst 12.000 man op af gekomen. Dat vind ik geweldig. Vooral ook als je bedenkt dat vergelijkbare instituten zoals Witte de With in Rotterdam en de Appel in Amsterdam per jaar misschien een dergelijk aantal halen. Het GEM moet wat mij betreft meer een signalerende functie hebben en het Gemeentemuseum meer een conserverende. Het Fotomuseum heeft daarnaast een sterk beleid. De ene keer is er een tentoonstelling te zien waar een specialistisch publiek op afkomt, zoals Erwin Blumenfeld, de andere keer komt er een heel breed publiek op af, denk aan Loretta Lux. Met programmering moet je een publiek bereiken. De kunstwereld interesseert mij wat dat betreft niet, hun mening laat mij koud. Wat mijn collega’s ervan vinden, boeit me ook niet erg. Daar ben ik echt

heel gemakkelijk in. Museumdirecteur zijn is een individueel beroep en als het dat niet is, krijg je een ‘niks-museum’. Ik heb groot respect voor mijn voorganger, ben wat dat betreft in een gespreid bedje gekomen, maar ik heb dat bedje wel opgeschud. Toen ik hier kwam vroeg ik me af of je de formule van de Kunsthal op een klassiek museum kon loslaten. Zou het mogelijk zijn een variëteit aan tentoonstellingen hier te brengen? Misschien zat er ook wel een beetje een zendingsdrang achter, ik ben en blijf tenslotte een domineeskind. Met een Bernard Buffet expositie maak ik me niet geliefd in de hogere kunstkringen. Dan maar niet. Ik vind het daarnaast belangrijk dat je aan elke tentoonstelling kunt zien dat deze met liefde is gemaakt. Ik weet nog goed dat ik hier wel eens kwam, voordat ik hier directeur werd en soms niet eens in de gaten had dat er een andere tentoonstelling was gemaakt. Stond er weer een andere vaas in dezelfde vitrine. Ik heb als eerste Hella

Jongerus binnen gehaald, met de opdracht een nieuwe opstelling te maken. Met kleine ingrepen, alleen al een andere kleur verf op de muur of een extra wandje, laat je zien dat er weer wat nieuws gebeurt. Zeker in die gebieden waar je zelf niet zo goed in thuis bent.”

BEDRIJFSLEVEN

Samenwerking met het bedrijfsleven lijkt binnen het Gemeentemuseum geen enkel probleem te zijn. Van Krimpen heeft zijn begroting van te voren rond en weet samen met zijn medewerkers voor projecten meer dan eens ad hoc het bedrijfsleven te strikken. Zo betaalde het Bouwfonds mee aan de najaarstentoonstelling Klimt en Toorop, als tegenprestatie biedt van Krimpen de mogelijkheid in zijn museum aan het Bouwfonds hun kunstcollectie aan het publiek te presenteren. “Ik ben over een samenwerking met het bedrijfsleven heel eerlijk. Ik kijk wat mijn belang is en wat ik er aan

De Wonderkamers: een interactief kunstgebied voor jong en oud, op initiatief van Wim van Krimpen. Sinds september 2005 open.

Gustav Klimt, ‘Seated from the front’, 1917-1918, te zien op de tentoonstelling Toorop in Wenen: inspiratie voor Klimt, te zien t/m 7 januari 2007 in het Gemeentemuseum Den Haag.

“Cultuur moet veel meer een vast onderdeel zijn van het reguliere onderwijs”

heb, op basis daarvan begint een samenwerking.” Daarnaast leent Van Krimpen de eigen collectie met succes uit aan buitenlandse musea. Volgend jaar zal er een Haagse School tentoonstelling zijn te zien in het Museum voor Nationale Kunst in Riga (Letland), er staat een samenwerking met het Centre Pompidou in Parijs op de agenda, in Musee d'Orsay in Parijs organiseerde het GM een Mondriaantentoonstelling en de huidige Klimt-Toorop expositie is in nauwe samenwerking met het Albertina in Wenen tot stand gekomen. “Die directeur, Klaus Schröder, is in het Kunstforum begonnen, een soort Kunsthal. Daarna is hij naar het Albertina gegaan, waar hij het bezoekersaantal in korte tijd wist op te schroeven van 40.000 naar 640.000. Met zo'n man kan ik praten. Terwijl vreemd genoeg dat succes van het Albertina hem niet door al zijn collega's in Wenen in dank wordt afgenomen. Ik zoek altijd naar samenwerking met gelijksoortige musea. Binnen bedrijven, waar ik soms als extern adviseur optreedt, tracht ik de mate van consensus over een collectie open te breken. Bedrijven hebben meestal een kunsthistoricus in dienst, maar die kan niet alleen beslissen over aankopen. Leden van de raad van bestuur, personeel, een commissie binnen een bedrijf beslist mee. Daar krijg je over het algemeen geen uitgesproken verzamelingen van. Toen het hoofd kunst van de Rabobank er mee stopte, heb ik meegedacht over een opvolging. Ik heb de Rabo toen voorgesteld dat ze hun hele collectie zouden schenken aan het Centraal Museum in Utrecht, om vervolgens met een kunsthistoricus in zee te gaan die risico durft te nemen. Om op die manier een eigenzinnige collectie op te bouwen. Maar dat kreeg ik er toch niet door. Bij Interpolis is wel iets veranderd. Daar struikelde ik over de sculpturen. Mijn advies was dat het bedrijf ook fotografie moest gaan verzamelen. Het resulteerde in wisselende tentoonstellingen van telkens twee fotografen, van wie na een tentoonstelling een werk wordt aangekocht. Het personeel kan via intranet stemmen. Dat is geweldig, iedereen voelt zich betrokken. Ook heb ik ideeën geopperd om het personeel mee te nemen naar Biënnales, de Documenta in Kassel, op atelierbezoeken, dat leidt tot werkelijke interesse.”

Net als over andere zaken is Van Krimpen over de politiek al even uitgesproken. Medy van der Laan was het beste meisje van de klas, maar had met cultuur weinig voeling. Rick van der Ploeg staat er in zijn visie beter voor. “Ik was ongeveer de laatste fan van hem, maar je kwam hem tenminste overal tegen. De ene avond tot diep in de nacht bij een filmfestival en dan zag je hem de volgende morgen al weer vroeg in het museum. Hij belde mij ook wel eens op om iets te vragen over een schilderij dat hij wilde aankopen. Waarmee ik maar wil zeggen dat je wel iets met kunst moet hebben wil je de sector kunnen besturen. Kunst staat nog veel te vaak als allerlaatste op de agen-

da. Medy van der Laan zette heel erg in op Cultural Governance, daar hebben we geen aanwijzingen van de overheid voor nodig.”

Het idee voor gratis musea veegt Van Krimpen al net zo hard van tafel; “Onzin! Absolute flauwekul. Iedereen tot en met achttien kan bij ons al gratis naar binnen. En met die geforceerde aandacht voor allochtonen heb ik me nooit bezig gehouden. Dat is ook niet nodig, want als je ziet wat wij hier bij de Wonderkamers en de museumlessen binnenkrijgen, daar zit van alles tussen, alle denkbare kleuren rennen rond in het

museum. Kunstopvoeding heeft niets met kleur te maken, maar alles met een culturele achterstand. Ik heb dat onlangs ook nog tegen minister Van der Hoeven gezegd. Natuurlijk geen Nationaal Geschiedenismuseum maar al die miljoenen naar het cultuuronderwijs. Mijn dochters, die echt op goede scholen zitten, gaan één keer per jaar naar op cultuurexcursie. Cultuur moet veel meer een vast onderdeel zijn van het reguliere onderwijs. Education permanente! Wij gaan over niet al te lange tijd zelf op reguliere basis naar scholen toe, met kunstenaars en educatoren. Mohammed en de berg. Dat werkt.” ●